

ภาคผนวก

ก. ประวัติและความเป็นมา^๑

ถวัลย์ ดัชนีศิลปินแห่งชาติ สาขาทันตศิลป์ (จิตรกรรม) เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๒ ที่จังหวัดเชียงราย เป็นบุตรของนายศรี และนางบัวคำ (พรหมสา) ดัชนี เป็นบุตรคนสุดท้องในจำนวนพี่น้อง ๔ คน ได้แก่ พ.ต.สว่าง ดัชนี นายสมจิตต์ ดัชนี และนายวสันต์ ดัชนี สมรสกับนางคำเอ้ย มีบุตรชาย ๑ คน คือ นายดอยธิเบศร์ ดัชนี

-ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๔๘๕ – ๒๔๙๑ ศึกษาในระดับประถมที่โรงเรียนเชียงรายวิทยาคม จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. ๒๔๙๒ – ๒๔๙๘ ศึกษาในระดับมัธยมที่โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. ๒๔๙๘ – ๒๕๐๐ ศึกษาในระดับครูประถมศึกษา (ป.ช.) จากโรงเรียนเพาะช่าง

พ.ศ. ๒๕๐๐ – ๒๕๐๕ ศึกษาปริญญาตรีศิลปบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากคณะจิตรกรรม
ประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. ๒๕๐๖ – ๒๕๑๒ ศึกษาในระดับปริญญาโท ทางด้านจิตรกรรมฝาผนัง อนุสาวรีย์ ผังเมือง
และ ปริญญาเอก สาขาอภิปรัชญาและสุนทรียศาสตร์ ที่ราชวิทยาลัยศิลปแห่งชาติ
อัมสเตอร์ดัม เนเธอร์แลนด์ (RIJKS AKADEMIE VAN BEELDEN DE
KUNSTEN AMSTERDAM NEDERLAND)

-ประวัติการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

นับแต่เรียนสำเร็จชั้นมัธยมที่จังหวัดเชียงราย ถวัลย์ได้เข้าเรียนศิลปะที่โรงเรียน
เพาะช่างด้วยทุนการศึกษาของจังหวัดเชียงรายและเป็นนักเรียนเพาะช่างดีเด่นด้วยฝีมือการวาด
รูปเหมือนจริงที่แม่นยำฉับไว ภาพวาดเบญจมาศพิตรได้รับเลือกให้แสดงในหอศิลป์แห่งชาติ นคร
โตเกียว ประเทศญี่ปุ่นและแสดงในนิทรรศการศิลปะร่วมสมัยแห่งชาติ ประเทศไทย

เมื่อจบจากโรงเรียนเพาะช่างในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ถวัลย์ได้เดินตามแนวทางของดำรง
วงศ์อุปราช จิตรกรรุ่นพี่ นักเรียนทุนจากลพบุรี ซึ่งเป็นผู้จุดประกายให้เขาสอบเข้าเรียนที่คณะ
จิตรกรรม ประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ภายใต้การอำนวยการสอนของศาสตราจารย์ศิลป์

^๑ Thawan Duchanee, ประวัติศิลปิน. [ออนไลน์].แหล่งที่มา: <http://www.thawan-duchanee.com>
(๓ ธ.ค. ๒๕๕๘)

พีระศรี และสถาบันแห่งนี้ได้หล่อหลอมให้ถวัลย์พัฒนางานจากภาพวาดเหมือนจริงไปเป็นภาพวาดที่ให้ความรู้สึกประทับใจ (Impressionism) แบบไทย แล้วยังเป็นจุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่างถวัลย์ ดัชนี กับ พลตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งเป็นแบบอย่างการใช้ชีวิตและวิธีคิดที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเขาเป็นอย่างมาก

ถวัลย์ ดัชนี จัดเป็นบัณฑิตคนหนึ่ง ในจำนวนไม่กี่คนของมหาวิทยาลัยศิลปากรในขณะนั้นที่สามารถเรียนต่อในระดับปริญญาตรีได้ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าถ้าไม่มีความรู้ความสามารถโดดเด่นแท้จริงแล้วจะได้เพียงอนุปริญญา และหลังจากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากรแล้ว ด้วยการสนับสนุนของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี คณบดีในเวลานั้น ถวัลย์ได้รับทุนจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรมและการศึกษา ของรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกเป็นเวลา ๕ ปี ที่ราชวิทยาลัยศิลปแห่งชาติ อัมสเตอร์ดัม เนเธอร์แลนด์

ระหว่างที่ศึกษาศิลปะที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ ผลงานการสร้างสรรค์ของถวัลย์โดดเด่นเป็นที่นิยมชมชอบของวงการศิลปะสากลอย่างกว้างขวาง จึงได้รับเชิญเป็นผู้บรรยายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประชุมสัมมนาทางศิลปะระดับนานาชาติอยู่เสมอ ทั้งจากสถาบันการศึกษา สถาบันทางศิลปะให้จัดแสดงผลงานที่เรียกว่า One Man Show และแสดงกลุ่มมากมายหลายครั้งทั้งในประเทศและต่างประเทศนับตั้งแต่เข้ามามีบทบาทในวงการศิลปะร่วมสมัยของไทย ดังนี้

พ.ศ. ๒๔๙๗ -นิทรรศการศิลปะของโรงเรียนเพาะช่าง

พ.ศ. ๒๔๙๘ -นิทรรศการแสดงของนักเรียนเพาะช่างที่เด่นด้านจิตรกรรม ณ หอศิลป์แห่งชาติ
โตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

พ.ศ. ๒๔๙๙ -นิทรรศการแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ

-นิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน โรงเรียนเพาะช่างประจำปี

-แสดงเดี่ยวงานจิตรกรรม ประติมากรรมปูนต้ำ เครื่องหนัง เครื่องไม้ไผ่ เครื่องโลหะ ณ

โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. ๒๕๐๘ -ร่วมแสดงผลงานจิตรกรรมไทยกับอินสนธิ์ วงสาม ปรีชา บางน้อย ณ ทำเนียบทูตไทย นายบุญย์ เจริญชัย เอกอัครราชทูตไทย กรุงปารีส (ปัจจุบันกระทรวงต่างประเทศ นำ

ภาพเขียนขนาดใหญ่จากประเทศฝรั่งเศสมาประดับไว้ที่กรมพิธีการทูต
กรุงเทพ)

พ.ศ. ๒๕๐๙ - นิทรรศการแสดงกลุ่มนักศึกษาภายหลังปริญญาตรี ของราช วิทยาลัยศิลป
แห่งชาติ อัมสเตอร์ดัม

- นิทรรศการกรมศิลปากรไทย หอศิลป์ กรุงเฮก เนเธอร์แลนด์

พ.ศ. ๒๕๑๐ - นิทรรศการแสดงเดี่ยว ณ หอศิลป์แห่งชาติร่วมสมัย จัดโดยพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วม
สมัยแห่งชาติ อัมสเตอร์ดัม

พ.ศ. ๒๕๑๑ - นิทรรศการแสดงเดี่ยวหอศิลป์แห่งชาติ กรุงอัมสเตอร์ดัม

พ.ศ. ๒๕๑๒ - เดินทางกลับประเทศไทยแวะศึกษาจิตรกรรมที่ประเทศอิตาลีระยะหนึ่งและได้
ก่อสร้างบ้านพักส่วนตัวครั้งแรกที่บ้านเกิดจังหวัดเชียงราย

- จัดนิทรรศการการงานศิลปะรวบยอด เพาะช่าง ศิลปากร อัมสเตอร์ดัมที่โรงเรียน
สามัคคีวิทยาคม

พ.ศ. ๒๕๑๔ - นิทรรศการแสดงเดี่ยว สำนักกลางนักเรียนคริสเตียน กรุงเทพฯ

- นิทรรศการแสดงเดี่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๑๕ - นิทรรศการแสดงเดี่ยว บริติชเคาน์ซิล กรุงเทพฯ

- นิทรรศการแสดงเดี่ยว ศูนย์วัฒนธรรมเยอรมัน กรุงเทพฯ

พ.ศ. ๒๕๑๖ - นิทรรศการแสดงเดี่ยว ศูนย์วัฒนธรรมเยอรมัน ร่วมกับ บริติชเคาน์ซิล ที่บริติช
เคาน์ซิลกรุงเทพฯ

พ.ศ. ๒๕๑๗ - นิทรรศการแสดงเดี่ยว หอศิลป์แห่งชาติ ฮาวาย สหรัฐอเมริกา ศูนย์การศึกษา
ตะวันตก

- ตะวันออก มหาวิทยาลัยฮาวาย

- นิทรรศการแสดงเดี่ยว การแสดงศิลปกรรมครั้งแรก ที่ได้รับเชิญให้เป็นตัวแทน
ของประเทศไทย ณ หอศิลป์แห่งชาติ นคร

พ.ศ. ๒๕๒๐ - นิทรรศการแสดงเดี่ยว การแสดงศิลปกรรมครั้งแรก ที่ได้รับเชิญให้เป็นตัวแทน
ของประเทศไทย ณ หอศิลป์แห่งชาติ นครเยรูซาเล็ม อิสราเอล หอศิลป์เมือง
อายน์คาเร็ม อิสราเอล และเป็นแขกพำนักร ณ มิชเคนอทซาอานานิ มิชเคน
รังสรรค์สันติภาพ เยรูซาเล็ม อิสราเอล

พ.ศ. ๒๕๒๑ - นิทรรศการแสดงเดี่ยว หอศิลป์ เมืองซานตามาเนเธอร์แลนด์

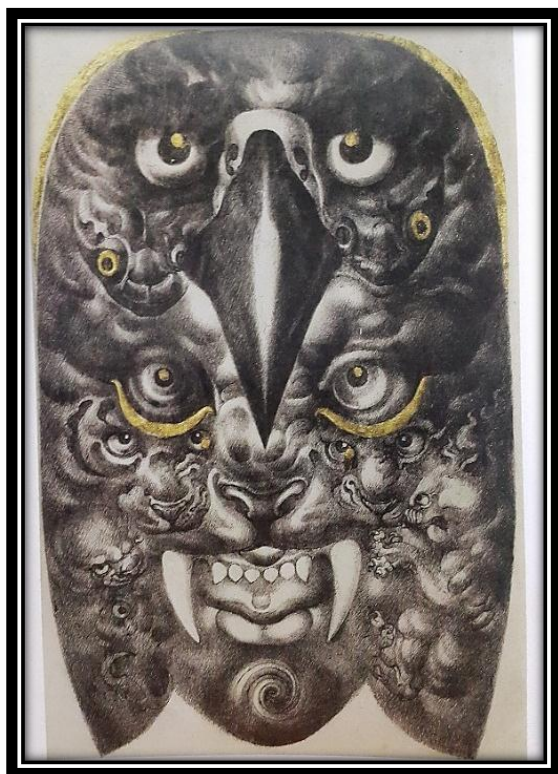
- นิทรรศการแสดงเดี่ยว พิพิธภัณฑ์ศิลปะแห่งชาติ ซูริค สวิตเซอร์แลนด์

- นิทรรศการเดี่ยว หอศิลป์ กรุงเบิร์น สวิตเซอร์แลนด์
- พ.ศ. ๒๕๒๕ - นิทรรศการเดี่ยว บริติชเคาน์ซิล กรุงเทพฯ
- พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๒๗- แสดงกลุ่มศิลปกรรมไทย ทุบิงเก้น เยอรมนี
- พ.ศ. ๒๕๒๙-๒๕๓๐- เป็นผู้แทนจากประเทศไทย ไปปฏิบัติงานจิตรกรรมร่วมสมัยกับ ๑๗ ชาติ
ในเอเชีย ที่กวนตัน มาเลเซีย คลับเมดแห่งมาเลเซีย
- เข้าร่วมประชุมด้านจิตรกรรมที่ มาดริด สเปน
- นิทรรศการเดี่ยวศิลปกรรมไทย สถาบันวัฒนธรรมเยอรมนี ณ นครซาน
ฟรานซิสโกสหรัฐอเมริกา
- พ.ศ. ๒๕๓๑- นิทรรศการเดี่ยว สถาปัตยกรรมไทย กับพิพิธภัณฑศิลป์ เมืองพาซาเดนา ณ
ลอสแอนเจลิส
- พ.ศ. ๒๕๓๒ - นิทรรศการศิลปกรรมไทยวน การแสดงกลุ่มศิลปะของศิลปินล้านนา จากเชียงราย
๕ คน ครั้งแรก ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ
- พ.ศ. ๒๕๓๖-๒๕๓๗ - แสดงนิทรรศการเดี่ยวที่หอศิลป์ มหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ออสเตรเลีย
- พ.ศ. ๒๕๔๐ - เป็นตัวแทนศิลปินไทย ๑ ใน ๑๐ ไปแสดงงานศิลปะเปิดสถานทูตไทยใหม่ที่ นคร
ลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา เป็นศิลปินไทยตัวแทนคัดเลือกผู้เดียวจาก
สหประชาชาติ แสดงรูปท้องฟ้าการ สหประชาชาติ นิวยอร์ก
- พ.ศ. ๒๕๔๑ - ออกแบบและร่วมมือกับจังหวัดเชียงรายทำตุ๊กตาทองคำ ขนาดเท่าพระองค์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖
รอบ
- พ.ศ. ๒๕๔๒ - นิทรรศการเดี่ยวครบ ๕ รอบ ถวัลย์ ดัชนี ธนาคารกรุงเทพ สาขาผ่านฟ้า บ้านดำ
นางแล ไร่แม่ฟ้าหลวง เปิดหอศิลป์ส่วนตัวถวัลย์ ดัชนี โดยนักสะสมภาพชาว
เยอรมัน ดร.ยอร์กกี วันธ์ ประธานกรรมการ บริษัทแก้ว มินเซ่น เมืองมิน เซ่น
(นครมิวนิค) เยอรมนี
- พ.ศ. ๒๕๔๓ - นิทรรศการย้อนถวัลย์ ดัชนี ๖๐ ผลงาน ๖๐ ชิ้น จากอายุ ๑๖ ถึง ๖๐ บ้านดำ
นางแล เปิดหอศิลป์ ถวัลย์ ดัชนี ๑ ตึกยูคอม กรุงเทพฯ งานแสดงร่วมกลุ่มจิตร
กรนานาชาติ ลิบบอน พิพิธภัณฑศิลป์ ร่วมสมัยโปรตุเกส เป็นตัวแทนจิตรกร
เชียงราย เขียนรูปพลังแผ่นดิน เป็นราชพลีแก่แผ่นดินเพื่อ พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ร่วมแสดงในงานสละชาวเชียงราย สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบัน
ราชภัฏเชียงราย

พ.ศ. ๒๕๔๔ - เป็นตัวแทนจิตรกรไทยร่วมกับ ๗๐ จิตรกร จาก ๒๕ ชาติทั่วโลก แสดงงานศิลปะ และเป็นศิลปินใน พำนักรที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมาเลเซีย ที่เกาะลังกาวิ
ประสานงานกับดาโต๊ะอิบราฮิม ฮุสเซ็น ศิลปินแห่งชาติ มาเลเซีย นิทรรศการ
เดี่ยว พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เมืองฟูกูโอกะ ถวัลย์ ดัชนี ได้รับรางวัล
ศิลปวัฒนธรรมแห่งอาเซียน จิตรกรคนแรกและคนเดียวในโลกตะวันออกที่
ได้รับรางวัล นี้ในฐานะจิตรกร นับตั้งแต่สิบสองปีของรางวัลฟูกูโอกะ
นิทรรศการแสดงเดี่ยวพุทธปรัชญาเซ็น ปรากฏรูปในงานศิลปร่วมสมัยต่อหน้า
พระพักตร์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชินีมา
กาเรตเต้ เจ้าชายเฮนดริก และมกุฎราชกุมารเฟเดอริคแห่งเดนมาร์ก ที่ไร่แม่ฟ้า
หลวง จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. ๒๕๕๗ - เข้ารับการรักษาอาการป่วย ตั้งแต่เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ณ
โรงพยาบาลรามคำแหง นานกว่า ๓ เดือน จนเวลา ๐๒.๑๕ น. ของวันที่ ๓
กันยายน ปีเดียวกันถวัลย์ ดัชนี ได้ถึงแก่กรรมด้วยอาการสงบ จากอาการตับ
วายด้วยอายุ ๗๔ ปี

ข. ภาพจิตรกรรมที่เกี่ยวข้อง

ถวัลย์ ๑

ชื่อ : ใบหน้าของแผ่นดิน

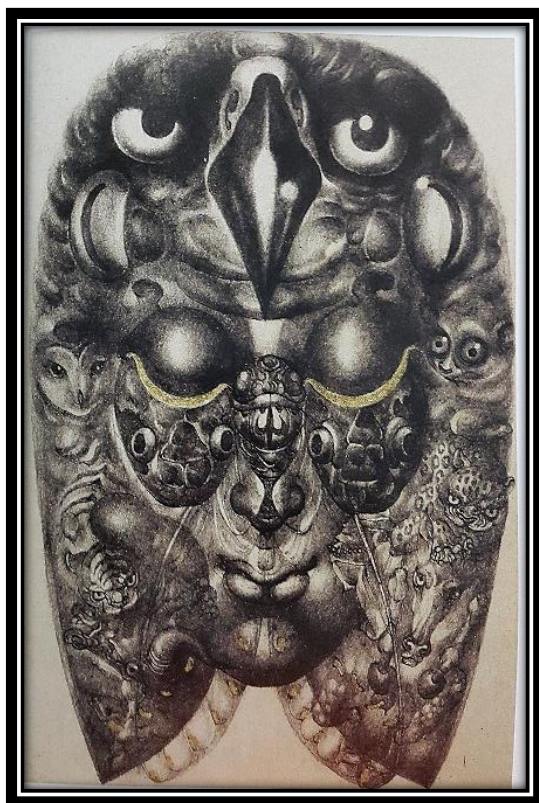
ศิลปิน : ถวัลย์ ดัชนี

ขนาด : ๒๑ x ๓๔ ซม.

เทคนิค : ปากกาอุกกลืนทองคำเปลว บนกระดาษ

ปีที่สร้าง : ๒๕๔๕

ที่มา : ไตรสุรย์, หน้า ๖๒

ถวัลย์ ๒

ชื่อ : ไบหน้าของแผ่นดิน

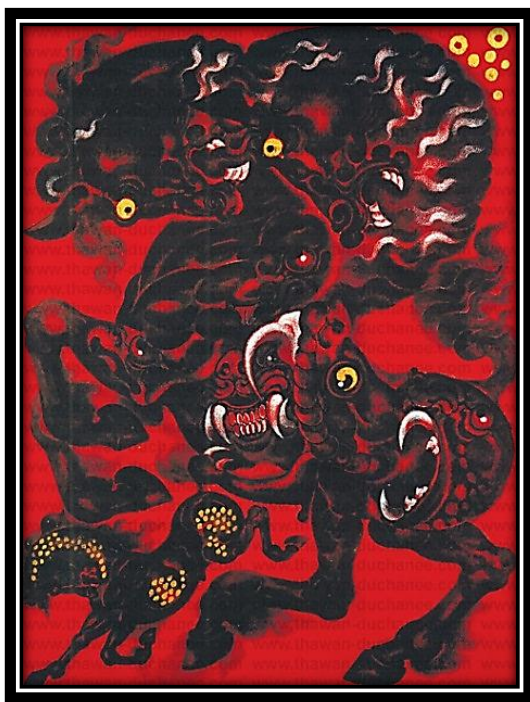
ศิลปิน: ถวัลย์ ดัชนี

ขนาด: ๒๑ x ๓๔ ซม.

เทคนิค: ปากกาลูกลื่นทองคำเปลว บนกระดาษ

ปีที่สร้าง: ๒๕๔๕

ที่มา: ไตรสุรย์, หน้า ๖๓

ถวัลย์ ๓

ชื่อ : ภาพภูตตนาและวิภูตตนา

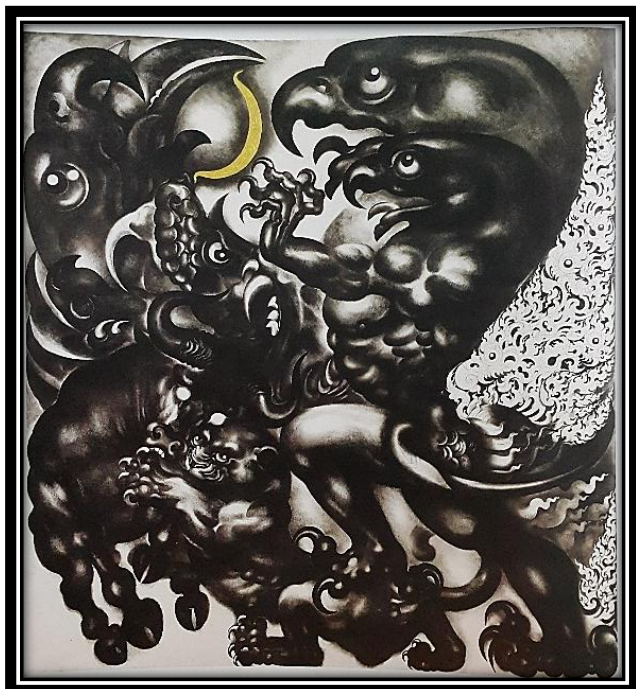
ศิลปิน: ถวัลย์ ดัชนี

ขนาด: ๙๐ x ๑๒๐ ซม.

เทคนิค: สีน้ำมันทองคำเปลวบนผ้าใบ

ปีที่สร้าง: ๒๕๔๖

ที่มา: [http://www.thawan-
duchaneer.com/gallery-th-5.htm](http://www.thawan-
duchaneer.com/gallery-th-5.htm)

ถวัลย์ ๔

ชื่อ : ภาพพาวตัมหาและวิภวตัมหา

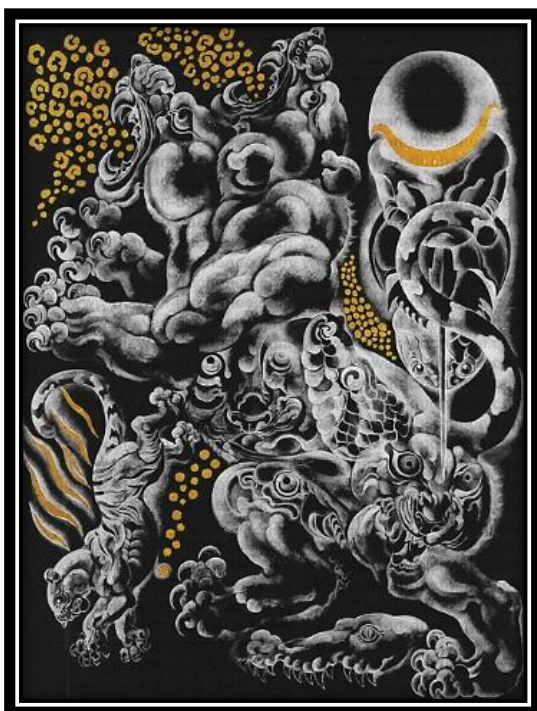
ศิลปิน: ถวัลย์ ดัชนี

ขนาด: ๒๐๐ x ๑๘๕ ซม.

เทคนิค: สีน้ำมันทองคำเปลวบนผ้าใบ

ปีที่สร้าง: ๒๕๔๖

ที่มา: ไตรสุรย์, หน้า ๗๘

ถวัลย์ ๕

ชื่อ : ภาพพาวตัมหาและวิภวตัมหา

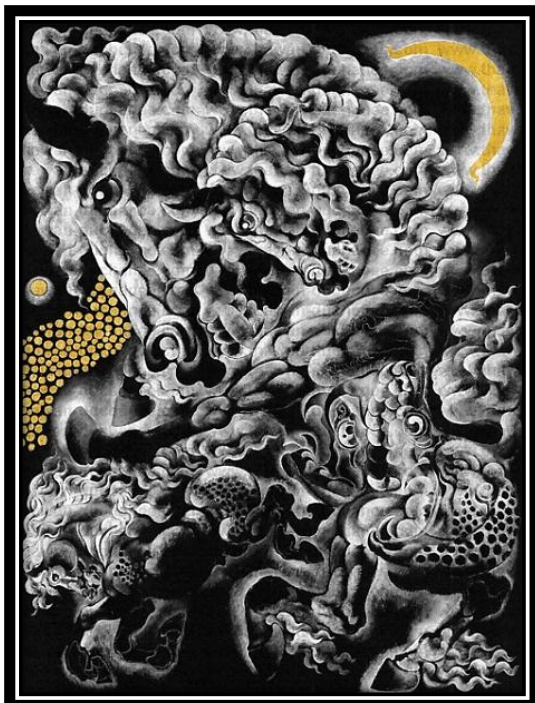
ศิลปิน: ถวัลย์ ดัชนี

ขนาด: ๑๕๐ x ๒๐๐ ซม.

เทคนิค: สีน้ำมันทองคำเปลวบนผ้าใบ

ปีที่สร้าง: ๒๕๔๖

ที่มา: [http://www.thawan-
duchaneer.com/gallery/3/images/5.jpg](http://www.thawan-
duchaneer.com/gallery/3/images/5.jpg)

ถวัลย์ ๖

ชื่อ : ภาพภูตค้นหาและวิภูตค้นหา

ศิลปิน: ถวัลย์ ดัชนี

ขนาด: ๑๕๐ x ๒๐๐ ซม.

เทคนิค: สีน้ำมันทองคำเปลวบนผ้าใบ

ปีที่สร้าง: ๒๕๔๖

ที่มา: [http://www.thawan-
duchanee.com/gallery/3/images/6.jpg](http://www.thawan-
duchanee.com/gallery/3/images/6.jpg)

ถวัลย์ ๗ /ชื่อ : เทพชุมนุม /ศิลปิน: ถวัลย์ ดัชนี /ขนาด: ๔๐๐ x ๒๐๐ ซม.

เทคนิค: สีน้ำมันทองคำเปลวบนผ้าใบ /ปี: ๒๕๔๖ - ๒๕๔๗

ที่มา: ไตรสุรย์, หน้า ๒๓.

ถวัลย์ ๘ /ชื่อ : เทพชุมนุม /ศิลปิน: ถวัลย์ ดัชนี /ขนาด: ๔๐๐ x ๒๐๐ ซม.

เทคนิค: สีน้ำมันทองคำเปลวบนผ้าใบ /ปี: ๒๕๔๖ - ๒๕๔๗

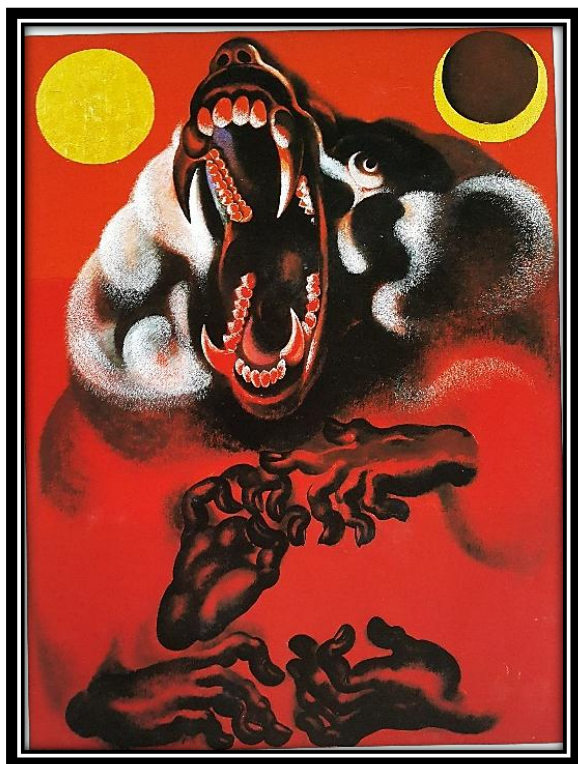
ที่มา: ไตรสุรย์, หน้า ๒๓.

ถวัลย์ ๙ /ชื่อ : ม้า /ศิลปิน: วัลย์ ดัชนี /ขนาด: ๙๐ x ๑๒๐ ซม.

เทคนิค: สีดำอินนาเมลบนกระดาษ /ปี : ๒๕๔๗

ที่มา: ไตรสุรย์, หน้า ๔๙.

ถวัลย์ ๑๐

ชื่อ : ลิ่ง

ศิลปิน: ถวัลย์ ดัชนี

ขนาด: ๙๐ x ๑๒๐ ซม.

เทคนิค: สีน้ำมันทองคำเปลวบนผ้าใบ

ปี: ๒๕๔๗

ที่มา: ไตรสุรย์, หน้า ๘๓.